

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

בית המשפט המחוזי בתל אביב: צינורות מחו"ל שעברו ציפוי בישראל יחשבו כמוצרים מתוצרת ישראל

עו"ד גיל נדל, עו"ד עומר וגנר

רקע:

תקנות חובת המכרזים (העדפת תוצרת הארץ), תשנ"ה-1995, קובעות, כי כאשר מתבצע מכרז ממשלתי או מכרז עירוני, ומתמודדים במכרז ספקים עם מוצרים מתוצרת ישראל מול מוצרים זרים, יש לתת העדפה של 15% לתוצרת ישראל בעת קביעת הזוכה במכרז.

לצורך הדוגמא, אם מחיר המוצר מתוצרת ישראל כפי שהוצע במכרז היה 100 ש"ח, ומחיר המוצר הזר היה 90 ש"ח, יש לבצע הפחתה של 15 ש"ח ממחיר המוצר הישראלי בשל אותה העדפה, ויש להכריז על המוצר הישראלי כזוכה במכרז, כאילו היה המוצר שהוצע במחיר הזול ביותר.

לעיתים, מגיעה לפתחו של בית המשפט השאלה מה ייחשב כמוצר made in Israel לצורך תקנות אלה, שכן ברוב המקרים לא מדובר במוצרים שיוצרו בשלמותם בישראל, אלא מדובר במוצרים שכללו חומרי גלם זרים ועברו הליך עיבוד כזה או אחר בישראל.

בסקירה זו נתאר את פסק-דינו של בית המשפט המחוזי בתל-אביב, שקבע כי צינורות שיובאו מטורקיה, וצופו בישראל מן הצד הפנימי והחיצוני, וכן גלילי פלדה שיובאו מטורקיה ועברו ערגול וציפוי בישראל, ייחשבו כמוצרים מתוצרת ישראל, זאת לצורך מתן העדפה מכוח תקנות המכרזים.

עובדות המקרה וטענות הצדדים:

חברת מקורות פרסמה מכרז לאספקת צינורות פלדה ובטון.

במכרז התמודדו שתי חברות שפעלו בשיטה דומה: צינורות המזרח התיכון ואברות. החברות ייבאו מטורקיה צינורות בקטרים 16 ו-20 שעברו בישראל ציפוי חיצוני (פוליאתילן) וציפוי פנימי (טיח צמנכל). לגבי צינורות בקוטר 24 פעלו החברות בשיטה מעט שונה: צינורות המזרח התיכון ייבאה גלילי פלדה מטורקיה וביצעה פעולת עירגול וציפוי בישראל, בעוד אברות פעלה באופן דומה לצינורות בקטרים 16 ו-20, וייבאה אותם מטורקיה וביצעה בישראל פעולות ציפוי בלבד.

במסגרת המכרז, ביקשה אברות לקבל העדפת תוצרת הארץ לגבי שני סוגי הצינורות וטענה כי די בביצוע פעולות הציפוי החיצוני והפנימי על מנת שהמוצרים ייחשבו כתוצרת ישראל.

לעומתה, צינורות המזרח התיכון ביקשה לקבל העדפת תוצרת הארץ רק לגבי צינורות בקוטר 24, לגביהם ביצעה פעולות ערגול ופעולות ציפוי.

ועדת המכרזים העניקה העדפת תוצרת הארץ לשתי החברות על פי בקשתן, ובעקבות זאת הכריזה על חברת אברות כזוכה במכרז.

חברת צינורות המזרח התיכון פנתה לבית המשפט וביקשה לבטל את החלטת ועדת המכרזים, וטענה כי לא היה צריך לתת העדפת תוצרת הארץ בגין פעולות ציפוי בלבד – שאינן הופכות מוצר לתוצרת ישראל, וכי היה צריך להכריז עליה בתור הזוכה במכרז.

החברה טענה כי פעולת הציפוי המתבצעת בישראל הינה זניחה ולא משמעותית, ואינה יכולה לשנות את מקורו של המוצר, ששומר על הרכבו הכימי, מאפייניו, תכונותיו והשימוש שניתן לעשות בו גם לאחר ביצוע פעולת הציפוי. לטענת החברה, מדובר בצינור מתוצרת טורקיה שיוצר לצורך הזרמת מים בלחץ גבוה, וכך הוא נשאר גם לאחר ביצוע פעולת הציפוי בישראל, שנועדו לצורך הגנה טובה יותר מפני קורוזיה ועמידה בתקן להזרמת מי שתייה.

מנגד, חברת אברות הגנה על החלטת ועדת המכרזים וטענה כי הליך הציפוי משמעותי, מעורבים בו עשרות עובדים בתהליך מורכב שמעורבים בו מכוונות וכח אדם רב ולכן מדובר בשינוי שהופך את המוצר למוצר מתוצרת ישראל שראוי לתת לו העדפה במכרז.

פסק-הדין:

ראשית, מתח בית המשפט ביקורת על חברת צינורות המזרח התיכון, משום שהוכח כי בעבר בשנת 2009 היא קיבלה העדפת תוצרת הארץ על צינורות מתוצרת זרה שעברו בישראל פעולות ציפוי בלבד, ולא טענה כי מדובר בפעולות זניחות.

שנית, בית המשפט קבע כי צינורות המזרח התיכון הייתה רשאית לבקש גם במכרז זה העדפת תוצרת הארץ על צינורות שעברו ציפוי בלבד, ואם בחרה שלא לעשות כן- עליה לבוא בטענות רק לעצמה.

שלישית, בית המשפט דחה הסתמכות של צינורות המזרח התיכון על פנייה שביצעה לרשות המכס, שלגביה קיבלה תשובה כי פעולת ציפוי של צינור לא הופכת אותו לצינור מתוצרת ישראל. מעבר לכך שבית המשפט מתח ביקורת על כך שההליך נוהל במקביל ללא יידוע של הצדדים, בית המשפט קבע כי בכל הכבוד לדיני המכס, הם לכל היותר יכולים להוות כלי פרשני להשראה לפרשנות דיני המכרזים, אך הם אינם מכריעים בנסיבות העניין.

רביעית, בית המשפט קבע כי המבחן הקובע לשאלה האם מדובר בצינור מתוצרת ישראל, אינו האם חל שינוי בסיווג המכס בין היבוא ועד לאחר פעולת הייצור, אלא מבחן מהותי יותר. במקרה הקונקרטי, קבע בית המשפט כי מאחר ופעולת ציפוי הצינורות נעשת בישראל, באמצעות פועלים רבים ומכון ורק תהליך זה מאפשר את עמידת הצינורות בתקינה הישראלית, והיות והוכח כי הפעולות בישראל מעלות את מחיר הצינור ב-45% הרי שלאור שיקולי תכלית, יש לתת את העדפת תוצרת הארץ במכרזים, על מנת לעודד פעולות כאלה.

לאור זאת, דחה בית המשפט את עתירת צינורות המזרח התיכון, קבע כי פעולות ציפוי הצינורות מקנות למוצרים מעמד מקור של מוצר ישראלי, וחייב אותה בשכר טרחת עו"ד בסך של 150,000 ש"ח.

[עת"מ (עניינים מנהליים- תל-אביב) 13765-01-17 צינורות המזרח התיכון – תעשיות 2001 בע"מ נ' מקורות חברת מים בע"מ ואח', פסק-דין מיום 13.3.17, השופט ד"ר קובי ורדי. ב"כ הצדדים- לעותרת- עו"ד יוסי לוי, אסף שובינסקי, אביאל פלינט, אייל בן שושן. למקורות- עו"ד נועם רונן, נמרוד סביל. לאברות- עו"ד בני שפר, ליאור מימון, מנדי מימון, ניר שאלתיאל].

קישורים למאמרים נוספים שנכתבו ע"י צוות משרדנו בנושאים המשיקים לסקירה זו:

בית המשפט: הקפדה יתרה על העדפת תוצרת הארץ במכרזים

אין חובה לתת העדפה לתוצרת הארץ בהתקשרות לאחר ביטול מכרז

"מיוצר בישראל!": MADE IN THE EU? על הקריטריונים לקביעת מקורו של מוצר.

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089979.